

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ PROF. DR. FUAT SEZGİN KÜTÜPHANESİ
SEYFETTİN ÖZEĞE YAZMA ESER KOLEKSİYONUNUN ANALİTİK
KATALOĞUNUN HAZIRLANMASI PROJESİ

IV. ALTI AYLIK ÇALIŞMA RAPORU

Nisan 2019’da Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi’nce “Araştırma Destek Projesi” olarak onaylanarak çalışmalarına başlanan 7074 no’lu *SEYFETTİN ÖZEĞE YAZMA ESER KOLEKSİYONUNUN ANALİTİK KATALOĞUNUN HAZIRLANMASI PROJESİ*’nde başvuru sırasında BAP sistemine yüklenen proje metninde belirtilen çalışma planı, amaç ve hedefler uyarınca projenin 4. Altı Aylık süreci olan Ekim 2020 - Mart 2021 döneminde aşağıdaki iş, süreç ve planlamalar yapılmıştır.

I. Envanter İşlemleri ve Dijitalleştirme: Proje kapsamında Seyfettin Özeğ koleksiyonunun bulunduğu Atatürk Üniversitesi Prof. Dr. Fuat Sezgin Kütüphanesi’ne projenin “Konu ve Kapsam” bölümünde “*Kataloglaması/nitelemesi yapılacak yazma eserlerin yerinde incelenerek sayı, nüsha bilgisi, fiziksel özelliklerinin kontrolü, varsa kayıtlarının incelenmesi, varsa dijital görüntülerinin incelenmesi ve kondisyon durumunun belirlenmesi*” şeklinde belirtilen işlere ilişkin olarak proje ekibi 4. Altı Aylık rapor için incelemesini gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda;

A. 1., 2., 3. ve 4. Altı Aylık dönemde yapılan çalışmalar sonucunda 5 koleksiyondan oluştuğu belirtilen Seyfettin Özeğ yazma eser koleksiyonunda biri 2 farklı koleksiyondan (Satın Alma ve Bağış) oluşmuş toplam 5 koleksiyonun yeni tespit edilenler ve diğer koleksiyonlar içerisine karıştıkları belirlenenlerle birlikte **toplam 1730 adet** eser olduğu belirlenmişti (Bakınız TABLO-1). 2. ve 3. Altı Aylık Raporlarda da belirtildiği üzere proje öncesi yapılan çalışma ve incelemelerden farklı olarak aşağıda anılan koleksiyonlardaki bazı eserleri farklı koleksiyonlarda yer aldığı yapılan inceleme, sayfa numarası ve demirbaş numarası verme işlemleri sırasında anlaşılmış, yapılan inceleme sonrasında ait olduğu koleksiyonun belirlendiği eserler ilgili koleksiyona aktarılmış ve kaydı yapılmıştır. Bu bağlamda proje kapsamında üzerinde

Çalışılan yazma eserlerin koleksiyonlara göre dağılımı řu şekildedir:

	Koleksiyon Adı	Kitap Sayısı
1	Agâh Sırrı Levend (ASL)	442
2	Mehmet Muhtar Karahanoğlu (MMK)	72
3	Seyfettin zege (S)	314
4	Sakıp Danışman (SD)	384
5	a. Satın Alma (SA) (İsmail Hakkı Danışment, Zakir Keleş, İbrahim Hakkı [Erzurumî] Efendi) b. Bağış	518 (?)
	TOPLAM	1730

TABLO-1

B. 4. Altı Aylık dönem sonunda Atatürk Üniversitesi Prof. Dr. Fuat Sezgin Kütüphanesi Seyfettin zege Yazma Eser Koleksiyonlarından yer alan eserlerden Agâh Sırrı Levend (ASL) Koleksiyonu'ndaki **442**, Mehmet Muhtar Karahanoğlu (MMK) Koleksiyonu'ndaki **72**, Seyfettin zege (S) Koleksiyonu'ndaki **314** ve Sakıp Danışman (SD) Koleksiyonu'ndaki **384** cilt eserin tamamı dijitalleştirilmiştir (Bakınız TABLO-2).

C. 1., 2., 3. ve 4. Altı Aylık dönemlerde, Satın Alma/Bağış (SA) dışındaki **442+72+314+384=1212** cilt eserin görüntüleri alınmıştır. 1212 adet eserin toplam görüntü sayısı/poz sayısı dağılımı aşağıdaki gibidir:

	Koleksiyon Adı	Kitap Sayısı
1	Agâh Sırrı Levend (ASL)	442/68892
2	Mehmet Muhtar Karahanoğlu (MMK)	72/9266
3	Seyfettin zege (S)	314/24497
4	Sakıp Danışman (SD)	384/72637
	TOPLAM	1212/175292

TABLO-2

Böylelikle 3. Altı Aylık raporda belirtilen yaklaşık 85.000 pozluk (görüntü) dijitalleştirme işlemi, **2 katına** ıkarılmıştır (Bakınız; 3. Altı Aylık Rapor I.D. maddesi s.3).

- D.** Seyfettin Özege Yazma Eserler Koleksiyonu'nu oluşturan 5 koleksiyonun yer aldığı eserler incelenerek karışmış olan eserler, ilgili koleksiyonları arasına aktarılmıştır. 3. Altı Aylık Rapor'un I.E. maddesindeki (s.3) duruma benzer bir biçimde yapılan inceleme sırasında Satın Alma ve Bağış (SA) Koleksiyonu'ndaki bazı eserlerin Sakıp Danışman (SD) Koleksiyonu'na ait oldukları belirlenmiştir. Bu eserler 384 olan demirbaş numarasını müteakiben ilgili koleksiyona eklenecektir. Satın Alma ve Bağış (SA) Koleksiyonu'nda yer alan 518 cilt eser arasında diğer 4 koleksiyona ait eserlerin olma olasılığı yüksektir.
- E.** Yapılan inceleme çalışmalarında koleksiyonlar hakkında tutulan kayıtların çok sağlıklı olmadığı bir kez daha anlaşılmıştır.
- F.** Yapılan teknik işlemler esnasında eserlere eski katalog bilgilerinde yanlış verilen demirbaşlar düzeltilmeye devam edilmiştir. Bazı eserlerin risalelerine ayrı demirbaş numarası verilmiş olduğundan bu hatalar giderilmiş sadece ciltlere demirbaş numaraları verilmiş ve içerisindeki risaleler ise demirbaş numarası yanına (-1), (-2), (-3) konularak gösterilmiştir. Örnek **ASL0144-1** (Agâh Sırrı Levend Koleksiyonu 144 no'lu eserin 1. risalesi şeklinde) (Bakınız; 3. Altı Aylık Rapor I.H. maddesi s.4).
- G.** Listelerde yer alıp henüz koleksiyonlarda çıkmayan eserler de bulunmaktadır. Bunların proje sonuna kadar ortaya çıkarılması umulmaktadır.
- H.** Bu süreç içerisinde yapılan fişler/kayıtlar da tekrar gözden geçirilerek belirlenen hatalar giderilmiştir.

II. Teknik İşlemler:

- A.** Projenin "Konu ve Kapsam" bölümünde *Bibliyografik Kimlik, Sınıflama ve Konu Numarasının Verilmesi ve Öz/Özet Çıkarma* alt bölümlerinde değinilen işlemler için kataloglama işleminin belirtilen MARC21 üstveri alanlarına doğru bilgilerin girilmesi amacıyla farklı koleksiyonlar ekip çalışanlarınca bizzat kontrol edilmiş, farklı koleksiyonlarda yer alan eserler belirlenmiş,

listeler uyarınca müellif ve eser adları doğrultusunda asıl koleksiyonlarına aktarılmıştır. Bu çalışma döneminde Agâh Sırrı Levend (ASL) Koleksiyonu'nun tüm kataloglama işlemi tamamlanmıştır. *Müellif hattı* eserlerin de bulunduğu bu koleksiyonda yer alan *Türkçe dil* (%90) ve *Şiir-Edebiyat* konu ve *Divan* yazma eser türü ağırlıklı **442/442** cilt eserden **2222** fiş çıkarılmıştır. Bu durum matematiksel olarak her cilt eserden ortalama **5** risalenin çıktığını göstermektedir (**2222/442=5,027**). Bu durum söz konusu koleksiyonda **risale mecmualarının** -özellikle de şiir **(mecnû'a-i eş'âr/mecnû'atü'l-eş'âr)**- yoğunlukta olduğunu göstermektedir.

B. Agâh Sırrı Levend (ASL) Koleksiyonu'nda eserlerin bazıları yeniden ciltlenmiş ve bu ciltleme esnasından varakları/sayfaları yanlış yerleştirmeler yapıldığı belirlenmiştir. Eserlerin derkenarlarında bulunan zamanın âlimleri tarafından alınan notlar/derkenarlar daha önce yapılan bu ciltleme sırasında giyotinle kesildiğinden bu notların bir bölümünün de kesilmiş olduğu belirlenmiştir. Bu koleksiyonda Celâlzâde Sâlih Çelebi'nin (ö.1565) ***müellif hatlı nüshası*** olan **Münşe'ât, Leylâ vü Mecnûn** mesnevisi ve **Belgrâd Fetihnâmesi**¹ adlı risaleleri tespit edilmiş sırasıyla ASL0342-1, ASL0342-2 ve ASL0342-3 demirbaş numarasıyla kaydedilmiştir. Son altı ayık dönem içerisinde Agâh Sırrı Levend (ASL) Koleksiyonu'na ilişkin olarak kataloglama işi dışında aşağıdaki işlemler **tamamlanmıştır**:

- B.1.** Demirbaş numaralarının verilmesi,
- B.2.** Temizliklerinin yapılması,
- B.3.** Aidiyet/kurum mührünün basılması,
- B.4.** Varak numaralarının verilmesi,
- B.5.** 442 eserin dijitalleştirilmesi,
- B.6.** Basılı kataloglarla eser karşılaştırılmasının yapılması,

¹ Agâh Sırrı Levend, Sâlih Çelebi'nin Leylâ vü Mecnûn adlı mesnevisi ve Münşeât'ı ile birlikte Belgrad Fetihnâmesi'nin bir nüshasının kendisinde bulunduğunu yazar (Gazavatnâmeler, s. 379). Bakınız; "Celâlzâde Sâlih Çelebi", *TDV İslam Ansiklopedisi* c.7 içinde (262-264). İstanbul: TDV, s. 263, 1993.

B.7. Eserler içerisinde sanatsal, içerik açısından değerli ve nadirlik derecesi olanların tespitlerinin yapılması.

- C.** Sakıp Danışman (SD) Koleksiyonu'nda yer alan *Arapça* dil ağırlıklı **196/384** cilt eserden **399** fiş çıkarılmıştır. Toplam sayının yaklaşık %30'una karşılık gelen bu cilt sayısı, cilt başına ortama **2** risalenin olduğunu (**399/196=2,035**), genel toplamda ise kalan 250 cilt eserden en az 500 fişin daha çıkabileceğini göstermektedir. Koleksiyona yönelik teknik işlemler sırasında Kadı Beyzavî'ye ait **en eski tarihli Kur'ân-ı Kerîm tefsiri nüshası (Envârü't-Tenzîl fi Esrârü't-Te'vîl)** ortaya çıkarılmış, **SD0019** demirbaş numaralı bu nüshaya Kadı Beyzavî'nin öğrencisi Zahirüddin 'Abdussamed b. Mahmûd b. 'Abdussamed el-Farûkî el-Farabî tarafından eklenen istinsah kaydından da **tartışmalı olan (1286) Kadı Beyzavî'nin ölüm tarihi Şevval 691/Eylül-Ekim 1292** şeklinde netleştirilmiştir (Bakınız; **C.7.** alt maddesi, <https://www.haberturk.com/erzurum-haberleri/83257399-kadi-beyzaviye-ait-en-eski-tefsir-nushasi-gun-yuzune-cikarildi>, <https://www.haberler.com/eruzurum-daki-kutuphanede-kadi-beyzavi-ye-ait-750-13812488-haberi/>, <https://www.tv04.net/mobil.php?islem=haber&id=18351&i=1>). Son altı ayık dönem içerisinde Sakıp Danışman (SD) Koleksiyonu'na ilişkin olarak kataloglama işi dışında aşağıdaki işlemler **tamamlanmıştır**:

- C.1.** Demirbaş numaralarının verilmesi,
- C.2.** Temizliklerinin yapılması,
- C.3.** Aidiet/kurum mührünün basılması,
- C.4.** Varak numaralarının verilmesi,
- C.5.** 384 eserin dijitalleştirilmesi,
- C.6.** Basılı kataloglarla eser karşılaştırılmasının yapılması,
- C.7.** Eserler içerisinde sanatsal, içerik açısından değerli ve nadirlik derecesi olanların tespitlerinin yapılması.

- D.** 72 cilt eser bulunan Mehmet Muhtar Karahanoğlu (MMK) Koleksiyonu'nda aşağıdaki işlemler **tamamlanmıştır**:

- D.1.** Demirbaş numaralarının verilmesi,
- D.2.** Temizliklerinin yapılması,

- D.3.** Aidiyet/kurum mührünün basılması,
- D.4.** Varak numaralarının verilmesi,
- D.5.** 72 eserin dijitalleştirilmesi,
- E.** İnceleme ve kataloglama işlemleri sonucunda **314** cilt eserin bulunduğu belirlenen Seyfettin Özege (SÖ) Koleksiyonunda aşağıdaki teknik işlemler **tamamlanmıştır:**
- E.1.** Demirbaş numaralarının verilmesi,
- E.2.** Temizliklerinin yapılması,
- E.3.** Aidiyet/kurum mührünün basılması,
- E.4.** Varak numaralarının verilmesi,
- E.5.** 314 eserin dijitalleştirilmesi,
- F.** İnceleme ve kataloglama işlemleri sonucunda **518** cilt eserin bulunduğu belirlenen Satın Alma ve Bağış (SA) Koleksiyonu'nda **169/518** cilt eserden **379** fiş çıkarılmıştır. Toplam sayının yaklaşık %35'ine tekabül eden bu cilt sayısı, cilt başına ortalama **2** risalenin olduğunu **(379/169=2,24)**, genel toplamda ise kalan 344 cilt eserden en az 690 fişin daha çıkarılabileceğini göstermektedir. Ancak bu koleksiyonda daha önceki incelemelerden de tecrübe edildiği üzere diğer 4 koleksiyona ait eserler çıkabilmektedir. Satın Alma ve Bağış Koleksiyonu'nda ileriye dönük olarak aşağıdaki teknik işlemlerin **yapılması gerekmektedir:**
- F.1.** Kalan eserlere demirbaş numarası verilmesi,
- F.2.** Temizliklerinin yapılması,
- F.3.** Aidiyet/kurum mührülerinin basılması,
- F.4.** Varak numaralarının verilmesi,
- F.5.** Kalan eserlerin çekimlerinin yapılması,
- F.6.** Eserlerin **SATIN ALMA** ve **BAĞIŞ** olarak ikiye ayrılması ve kataloglarının yapılması.
- G.** Katalogları yapılan eserlerin yapılan yerinde inceleme sırasında elde edilen kondisyon/fiziksel durum bilgileri de kayıt bilgileri arasına eklenmiştir. Bu inceleme sırasında eserlerin büyük bölümünün çeşitli derecelerde **rutubete maruz kaldıkları** belirlenmiştir. Sakıp Danışman (SD) Koleksiyonu'ndaki eserlerin bazılarının Osmanlı döneminde tamirat gördükleri belirlenmiştir. Bu eserler, Ağâh Sırrı Levend

(ASL) Koleksiyonu'nun kondisyon durumundan daha kötü durumdadır.

H. Ait oldukları koleksiyonlara aktarılan yazma eserlere dijitalleştirmeye hazırlık için sırasıyla demirbaş numarası, aidiyet mührü ve varak numarası eklenmiştir. Mühür vurma işleminde daha önce birçok eserde yapıldığı gibi eserin bibliyografik kimliğine yardımcı olacak bölümlere değil rahat görülebilecek ve eserin değerini içerik ve fiziksel olarak düşürmeyecek yerlere vurulması sağlanmıştır (Bakınız I.D. maddesi s.4). Böylelikle proje metninin *Başarı Ölçütleri* bölümünde hedeflenen yazma eserler varak numarası verilmesi ölçütü tam olarak gerçekleştirilmiştir.

İ. 4. Altı Aylık dönemde sonunda Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimi'ne yapılan proje başvuru metninin 13. BÜTÇE KALEMLERİ GEREKÇELERİ BÖLÜMÜNDE “1800 cilt yazma eserin analitik kataloğunun hazırlanması sırasında risalelerle birlikte bu sayının yaklaşık 3000 adet bibliyografik kayıt/fiş ile tamamlanacağı ön görülmektedir.” ifadelerini destekleyecek biçimde 1-4. Altı Aylık dönemlerde; Agâh Sırrı Levend (ASL) Koleksiyonu'ndanki **442** cilt eserden **2222**, Sami Danışman (SD) Koleksiyonu'ndaki **196** cilt eserden **399** ve Satın Alma (SA) Koleksiyonu'ndaki **169** cilt eserden **379** adet fiş çıkarılmıştır. Bu da **2222+399+379=3000** hesabıyla yukarıda anılan hedefine ulaşıldığını ortaya koymaktadır.

J. 4. Altı Aylık dönemde **Analitik Katalog** için gerekli çalışmalara devam edilmiştir. Bunun için katalog kayıtlarının standart biçimde gösterileceği bir şablon hazırlanarak aşağıdaki “L” maddesinde bahsedilen MARC21 üstveri standardı nitelendirme alanlarında eserlere ilişkin bilgilerden faydalanılacaktır.

K. Yapılan bu ön incelemelerde proje metninin *Yaygın Etki/ Katma Değer* bölümünde bahsedilen;

C.1. Kullanılan kütüphane otomasyon programı kataloglama ara yüzüne yazma eserlerin nitelenmesi/kataloglanması ve daha sağlıklı erişim için MARC21 üst veri standardına özgü nitelendirme alanları eklenecektir,

- C.2.** Kütüphanenin sahip olduğu tam yazma eser sayısı - risaleler ile birlikte kimlik sayısı- belirlenmiş olacaktır,
- C.3.** Eserlere yönelik konu, müellif ve yazma eser türüne yönelik sayısal veriler farklı alanlarda değerlendirilebilecektir. hedeflerine ilişkin yeterli sayısal veri elde edilmiştir.
- L.** Proje metninin *Özgün Değeri, Yaygın Etki/ Katma Değer, Başarı Ölçütleri* ve *İŞ PAKETİ-1 (İP-1): Öz/Özet Çıkarma* bölümlerinde bahsedilen analitik kataloğa yönelik olarak kataloğu çıkarılan 807 eserin (3000 kimlik) Eserin konu/alt konularının, bölümlerinin,
- E.1.** Eserin müellif, müstensih, mütercim, müzehhip, hattat vb. sorumluları hakkında biyografik bilgilerin,
- E.2.** Eserin nüsha değeri hakkında tanımlayıcı bilgilerin,
- E.3.** Eserin nüsha, konu ve müellif üzerinden diğer eserler ilişkilerinin belirlenmesi amaçlarıyla ilgili katalog kayıtlarının 500 Genel Notlar alt alanları olan 505, 506, 510, 520, 541 ve 561 alanları (Bakınız TABLO-3) yazma eserlerden erişilen bibliyografik bilgiler doğrultusunda doldurulmuştur.

- 041** Dil Kodu (a), (h)
- 082** Sınıflama (Dewey) Numarası (a)
- 090** Yerel Yer (Demirbaş) Numarası (a)
- 100** Eser Adı (a), (b), (c), (d)
- 130** Tek Biçim Eser Adı (a), (p)
- 240** Tek Biçim Eser Adı (a)
- 245** Eser Adı ve Sorumluluk Bildirimi (a), (b), (c)
- 246** Başka Eser Adı (a)
- 260** Yayın Bildirim Alanı (Yazma eserler için uyarlanacaktır) (a), (c)
- 300** Fiziksel Niteleme (a), (b), (c)
- 336** (a), (b), (2)
- 337** (a), (b), (2)
- 338** (a), (b), (2)
- 500** Genel Not (a)
- 505** İçindekiler Notu
- 506** Erişim Sınırlaması Notu (a), (c)
- 510** Kaynak Notu (a), (c)
- 520** Özet Notu (a), (c)
- 541** Sağlama Notu (a), (b), (c), (d), (e), (f), (h)
- 546** Dil Notu (a)
- 561** Mülkiyet Geçmişi Notu (a)
- 563** Cilt Notu (a)
- 600** Konu Girişi (a), (b), (c), (d), (e)
- 650** Konu Ek Girişi
- 700** Kişi Adı Ek Girişi (a), (e)
- 880** Linkleme (a)

TABLO-3